

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته: جامعه شناسی

دانشکده علوم انسانی

عنوان پایان نامه:

بررسی نگرش اعضای هیات علمی در ارتباط با جایگاه اجتماعی و نقش دانشگاه

در توسعه کارآفرینی

استاد راهنما: دکتر فرهاد نصرتی نژاد

استاد مشاور: دکتر مهناز جلیلی

پژوهشگر: مهین گلمرادی

بهار ۱۳۹۲

شماره ۱۳۸۸
تاریخ ۹۳/۴/۳۰
پیوست .....

واحد نرند

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم مهین گلمرادی دانشجوی رشته جامعه شناسی
تحت عنوان:

بررسی نگرش اعضای هیات علمی در ارتباط با جایگاه اجتماعی و نقش
دانشگاه در توسعه کارآفرینی

جلسه دفاع با حضور داوران نامبرده ذیل در روز پنجشنبه مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۳ ساعت ۹ در محل ساختمان تحصیلات تکمیلی برگزار شد و پس از بررسی پایان نامه مذکور با نمره ۰ به عدد ۱۸۱۵۵ به حروف هجری درج شد. و با درجه عالی مورد قبول واقع شد. / نشد.

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
۱	استاد راهنما	دکتر فرهاد نصرتی نژاد	استاد	
۲	استاد مشاور	دکتر مهناز جلیلی		
۳	استاد داور	دکتر امیر ملکی	رازی	
۴	نماینده تحصیلات تکمیلی	خانم مهرانوش مینایی		

کیلومتر ۲۵ اتوبان تهران، ساوه
شهر جدید پردیس - خیابان آسمان
کوچه باران شرقی - دانشگاه پیام نور
کد پستی: ۶۵۹۱۲ - ۳۷۶۱۱
تلفن: ۴ - ۲۷۲۰۷۰۰ - ۲۲۹
دورنگار: ۲۷۲۰۲۳۰ - ۲۲۹
<http://parand.tpu.ac.ir>

شماره ۱۳۱۸
تاریخ ۹۳/۴/۱۳
پیوست

دانشگاه پیام نور
دانشگاه پیام نور آستان تهران
امم علی ایکسپرنس، اماندوس

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

واحد پنجم

بسمه تعالی
تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان:
بررسی نگرش اعضای هیات علمی در ارتباط با جایگاه اجتماعی و نقش
دانشگاه در توسعه کارآفرینی

نام و نام خانوادگی مهین گلمرادی شماره دانشجویی: ۸۹۰۰۷۰۶۳۴

تاریخ: ۱۳۹۲/۴/۱۳ روز دفاع: پنجشنبه ساعت ۹

نمره: به عدد: ۱۸۱۵ به حروف: هجده و یک

درجه ارزشیابی: عالی

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
۱	استاد راهنما	دکتر فرهاد نصرتی نژاد	استاد	
۲	استاد مشاور	دکتر مهناز جلیلی	دکتر	
۳	استاد داور	دکتر امیر ملکی	دکتر	
۴	نماینده تحصیلات تکمیلی	خانم مهرنوش مینایی		

* پایان نامه نیاز به اصلاحات دارد. ندارد.

کیلومتر ۲۵ اتوبان تهران، ساوه
شهر جدید پردیس - خیابان آسمان
کوچه باران شرقی - دانشگاه پیام نور
کد پستی: ۳۷۶۱۱ - ۶۵۹۱۲
تلفن: ۰۲۲۹ - ۲۷۲۰۷۰۰ - ۴
دورنگار: ۰۲۲۹ - ۲۷۲۰۴۳۰
<http://parand.tpmu.ac.ir>

تقدیم بہ:

مادر م

تقدیر و شکر:

در اینجا بر خود لازم می دانم که از همه استادان ارجمندی که راهنمای بنده بوده‌اند و چراغ علم و دانش را برای ایران و ایرانیان روشن نگه داشته‌اند قدردانی کنم. از استاد راهنمای ارجمندم جناب آقای دکتر فرهاد نصرتی نژاد که با راهنمایی مشفقانه خود اینجانب را آگاهی دادند و همچنین استاد مشاورم سرکار خانم مهناز جلیلی که در طول دوره تحصیلم زحمات بی‌شائبه اینجانب را متحمل شده‌ام کمال تشکر و قدردانی را دارم.

بهار ۱۳۹۲

مهین گلمرادی

چکیده:

در ایران تا آغاز برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به کارآفرینی توجهی نشده بود، اما در این برنامه به علت وجود بیکاری گسترده به ویژه در میان جوانان و دانش آموختگان دانشگاه‌ها و پیش‌بینی تشدید این معضل در دهه ۱۳۸۰، کارآفرینی مورد توجه قرار گرفت. لذا به منظور توسعه و ارتقای سطح کارآفرینی، به ویژه ابعاد آموزشی و پرورشی دانشجویان و دانش آموختگان مقاطع گوناگون تحصیلی و فراهم آوردن مشارکت هرچه بیشتر دانشگاهیان در توسعه کشور، آیین نامه طرح توسعه کارآفرینی در دانشگاه‌های کشور تهیه و برای اجرای به دانشگاه‌ها ابلاغ شد، در همین راستا در بسیاری از دانشگاه‌ها مرکز کارآفرینی ایجاد شده. نظر به اهمیت و نقشی که دانشگاه‌ها در ایجاد کارآفرینی می‌توانند داشته باشند، پژوهش حاضر در صدد بررسی موضوع با استناد به بررسی نگرش اعضای هیات علمی و کارشناسان در ارتباط با نقش یاد شده است. در واقع پرسش اساسی پژوهش آن بوده است که دانشگاه‌ها چه اندازه در ایجاد کارآفرینی موثر بوده‌اند. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است که بصورت پیمایشی انجام شده است. نمونه آماری پژوهش حاضر ۳۸۴ نفر از اساتید و کارشناسان حوزه کارآفرینی می‌باشند که به صورت چندمرحله‌ای انتخاب شده‌اند. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی از طریق نرم افزار spss انجام پذیرفته است. نتایج حاصل به صورت کلی نشان می‌دهد که دانشگاه‌های ما از نظر میزان تاثیر در توسعه کارآفرینی در ابعاد مورد بررسی در پژوهش حاضر ناموفق بوده‌اند. و چالش‌های بسیاری در این زمینه در مقابل دانشگاه‌ها قرار دارد.

کلید واژه: کارآفرینی، آموزش کارآفرینی، کارآفرینی دانشگاهی

فهرست مطالب

چکیده	۵
مقدمه	۱
فصل اول: کلیات تحقیق	۳
۱- بیان مسئله	۴
۱-۲- سوالات تحقیق	۸
۱-۳- اهمیت و ضرورت کارآفرینی	۹
۱-۴- اهداف تحقیق	۱۰
۱-۵- قلمرو تحقیق (زمانی، مکانی، موضوعی)	۱۰
فصل دوم: ادبیات تحقیق	۱۱
۱-۲- مقدمه	۱۲
۲-۲- ادبیات تجربی	۱۲
۳-۲- ادبیات نظری	۱۶
۱-۳-۲- مفهوم کارآفرین و کارآفرینی	۱۶
۲-۳-۲- سیر تاریخی مفهوم کارآفرینی	۱۸
۳-۳-۲- ویژگی‌های کارآفرینان	۱۹
۴-۳-۲- تیپ لوزی کارآفرینی	۲۱
۵-۳-۲- رویکردهای مختلف مطالعاتی در خصوص کارآفرینی	۲۲
۱-۵-۳-۲- کارآفرینی در اندیشه‌های اقتصادی	۲۲

- ۲۵..... کارآفرینی در اندیشه محققین علوم رفتاری ۲-۵-۳-۲
- ۲۷..... رویکرد جامعه شناسی به کارآفرینی ۳-۵-۳-۲
- ۳۰..... دانشگاه و کارآفرینی ۶-۳-۲
- ۳۵..... مدل‌های دانشگاه کارآفرین ۷-۳-۲
- ۳۵..... مدل دانشگاه کارآفرین گورر (Guerrero) ۱-۷-۳-۲
- ۳۷..... مدل کایربی ۲-۷-۳-۲
- ۳۹..... مدل اتزکویتز (Etzkowitz) ۳-۷-۳-۲
- ۴۰..... کارآفرینی در دانشگاه‌های ایران ۸-۳-۲
- ۴۳..... الزامات کارآفرین شدن دانشگاه ۹-۳-۲
- ۴۷..... چارچوب نظری پژوهش ۱۰-۳-۲
- ۴۹..... مدل مفهومی تحقیق ۱۱-۳-۲
- فصل سوم: روش‌شناسی تحقیق ۵۰.....**
- ۵۱..... مقدمه ۱-۳
- ۵۲..... روش تحقیق ۲-۳
- ۵۲..... جامعه آماری ۳-۳
- ۵۲..... حجم نمونه و روش نمونه‌گیری ۴-۳
- ۵۳..... روش و ابزار جمع‌آوری داده‌ها ۵-۳
- ۵۳..... ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها ۶-۳
- ۵۳..... تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها ۷-۳

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته‌ها ۵۷

۱-۴- مقدمه ۵۸

۲-۴- آمار توصیفی ۵۹

۱-۲-۴- ویژگی‌های جامعه مورد بررسی ۵۹

۲-۲-۴- توصیف شاخص‌ها و گویه‌ها ۶۶

۳-۴- تجزیه تحلیل آماری ۸۱

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری ۹۰

۱-۵- مقدمه ۹۱

۲-۵- نتیجه‌گیری نهایی ۹۱

۳-۵- پیشنهادات تحقیق ۹۳

۴-۵- محدودیت‌های تحقیق ۹۴

منابع و مأخذ ۹۵

منابع و مأخذ ۹۶

فهرست جداول

- جدول شماره ۱-۱ وضعیت بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی ۶
- جدول شماره ۱-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب جنسیت ۵۹
- نمودار شماره ۱-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب جنسیت ۵۹
- جدول شماره ۲-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب سن ۶۰
- نمودار شماره ۲-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب سن ۶۰
- جدول شماره ۳-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب تحصیلات ۶۱
- نمودار شماره ۳-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب تحصیلات ۶۱
- جدول شماره ۴-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب سابقه خدمت ۶۲
- جدول شماره ۵-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب رشته تحصیلی ۶۳
- جدول شماره ۶-۴ توزیع پاسخگویان بر حسب سمت ۶۴
- جدول شماره ۸-۴ توصیف گویه‌های متغیر شیوه آموزش ۶۶
- جدول شماره ۹-۴ توصیف گویه‌های متغیر محتوای دروس ۶۸
- جدول شماره ۱۰-۴ توصیف گویه‌های متغیر ایجاد کارآفرینی ۷۰
- جدول شماره ۱۱-۴ توصیف گویه‌های متغیر ساختار تشکیلاتی ۷۶
- جدول شماره ۱۲-۴ توصیف شاخص‌ها (شیوه آموزش، محتوای دروس، ایجاد آفرینی و ساختار تشکیلاتی) ۷۸
- جدول شماره ۱۳-۴ توصیف شاخص‌ها (چالش‌ها، دانشکده‌های دارای مراکز کارآفرینی و مهارت‌ها) ۸۰
- جدول شماره ۱۴-۴ نتایج تحلیل تی (test_t) متغیر جنسیت و (شیوه آموزش، محتوای دروس، ایجاد کارآفرینی، ساختار تشکیلاتی، چالش‌ها حاکم بر دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها دارای واحد درسی کارآفرینی و مهارت‌های کارآفرینان) ۸۲

جدول شماره ۴-۱۵: نتایج تحلیل واریانس (ANOVA) متغیر سن و (شیوه آموزش، محتوای دروس، ایجاد کارآفرینی، ساختار تشکیلاتی، چالش‌ها حاکم بر دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها دارای واحد درسی کارآفرینی و مهارت‌های کارآفرینان)..... ۸۴

جدول شماره ۴-۱۶: نتایج تحلیل واریانس (ANOVA) متغیر تحصیلات و (شیوه آموزش، محتوای دروس، ایجاد کارآفرینی، ساختار تشکیلاتی، چالش‌ها حاکم بر دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها دارای واحد درسی کارآفرینی و مهارت‌های کارآفرینان)..... ۸۵

جدول شماره ۴-۱۷: نتایج تحلیل واریانس (ANOVA) متغیر رشته تحصیلی و (شیوه آموزش، محتوای دروس، ایجاد کارآفرینی، ساختار تشکیلاتی، چالش‌ها حاکم بر دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها دارای واحد درسی کارآفرینی و مهارت‌های کارآفرینان)..... ۸۶

جدول شماره ۴-۱۸: نتایج تحلیل واریانس (ANOVA) متغیر سابقه و (شیوه آموزش، محتوای دروس، ایجاد کارآفرینی، ساختار تشکیلاتی، چالش‌ها حاکم بر دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها دارای واحد درسی کارآفرینی و مهارت‌های کارآفرینان)..... ۸۷

جدول شماره ۴-۱۹: نتایج تحلیل واریانس (ANOVA) متغیر سمت و (شیوه آموزش، محتوای دروس، ایجاد کارآفرینی، ساختار تشکیلاتی، چالش‌ها حاکم بر دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها دارای واحد درسی کارآفرینی و مهارت‌های کارآفرینان)..... ۸۸

فهرست نمودارها

- نمودار شماره ۱-۲. مقایسه روش استقرایی و قیاسی در کارآفرینی ۱۶
- نمودار شماره ۲-۲. (مدل گورر) دانشگاه کارآفرینی ۳۷
- نمودار شماره ۲-۳. (مدل کایربی) رویکرد جدید در آموزش کارآفرینی ۳۸
- نمودار شماره ۲-۴. روابط دانشگاه‌ها با بنگاه‌ها - دولت ۴۷
- نمودار شماره ۲-۵. مدل مفهومی تحقیق ۴۹
- نمودار شماره ۱-۴: توزیع پاسخگویان برحسب جنسیت ۵۹
- نمودار شماره ۲-۴. توزیع پاسخگویان برحسب سن ۶۰
- نمودار شماره ۳-۴. توزیع پاسخگویان برحسب تحصیلات ۶۱
- نمودار شماره ۴-۴. توزیع پاسخگویان برحسب سابقه خدمت ۶۲
- نمودار شماره ۵-۴. توزیع پاسخگویان برحسب رشته تحصیلی ۶۳
- نمودار شماره ۶-۴. توزیع پاسخگویان برحسب سمت ۶۴
- نمودار شماره ۷-۴. توزیع پاسخگویان برحسب وجود یا عدم وجود واحد کارآفرینی ۶۵

مقدمه

افزایش جمعیت در کشورهای در حال رشد، به کاهش منابع و امکانات موجود و پیدایش نیازهای اجتماعی و اقتصادی جدید در این کشورها منجر شده که همگی توجه نهادها و مقامات مسئول را به این نیازها و چاره اندیشی بنیادین یا مقطعی به خود معطوف داشته است. بنابه بررسی‌های انجام شده و براساس آمارهای موجود یکی از مهمترین مشکلات فراروی جوامع در حال توسعه و حتی کشورهای صنعتی مشکل بیکاری است. مجموعه راه‌هایی که برای رفع این مشکل جهانی ارائه شده، اصلاحات (کارآفرینی) خوانده می‌شود.

قرن بیست و یکم به عنوان قرن دانش معرفی شده است. در این عصر، سرمایه اصلی جوامع، دانش، مهارت و منابع انسانی آنها است. برای اینکه این سرمایه در خدمت سعادت جوامع باشد به قابلیت‌های کارآفرینی نیاز است. در حال حاضر توسعه کارآفرینی هسته برنامه‌های توسعه کشورها است. از اینرو، سرمایه‌گذاری در قابلیت‌های کارآفرینی منابع انسانی جایگاه ویژه‌ای دارد. انتظار می‌رود دانشگاه‌ها در توسعه قابلیت‌های کارآفرینی، نقش محوری ایفا نمایند به طور کلی از دانشگاه‌ها انتظار می‌رود که یک جریان نوآوری در کشور ایجاد کنند و قابلیت‌های کارآفرینی مورد نیاز جامعه را فراهم نمایند. همچنین دانشگاه می‌تواند قابلیت‌های کارآفرینی شامل دانش، مهارت و نگرش کارآفرینی را در دانش‌آموختگان ایجاد کند و دانش‌آموختگان به عنوان عاملان تغییر اجتماعی، این قابلیت‌ها را در جامعه ترویج دهند. امروزه، کارآفرینی دانشگاه یک آرمان جذاب و پیشرفته برای آموزش عالی است. در دنیای رقابتی آینده، دانشگاه‌ها برای حفظ بقای خود راهی جز حرکت به سمت کارآفرینی دانشگاه ندارند. برای رسیدن به این منظور باید تغییراتی در فرآیندهای آموزشی و پژوهشی، ساختار، فرهنگ و شیوه و محتوای تعامل دانشگاه‌ها با بنگاه‌ها و دولت ایجاد شود.

انتظارات جدید از دانشگاه‌ها ایجاب می‌کند که دانشگاه‌ها در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور نقش محوری ایجاد نمایند. تحقق این خواسته از طریق تحول دانشگاه سنتی که وظیفه خود را تحقیق

و تدریس می‌دانست به دانشگاه کارآفرین امکان‌پذیر است. بنابراین دانشگاه‌ها و سایر نهادهای تولید کننده دانش به عنوان نیروی محرکه رشد اقتصادی در آینده، نقش‌های بیشتر و مستقیم‌تری به عهده می‌گیرند.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مسئله

معضل بیکاری یکی از پیچیده ترین مشکلاتی است که در حال حاضر در اغلب کشورهای دنیا وجود دارد و ایران نیز علیرغم توجه مسئولان برای ایجاد کار همواره با انبوهی از دانش آموختگان جویای کار روبرو است. دانش آموختگانی که با هزینه هنگفت و چندین سال صرف وقت به تخصص‌هایی دست یافته‌اند. این امر امروزه معضل اقتصادی - اجتماعی است که در آینده تبدیل به یک بحران می‌شود. افزایش جمعیت، افزایش شمار دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، ضعف در تدوین و اجرای درست برنامه‌های توسعه اقتصادی، نبود برنامه‌ای فراگیر برای پرورش نیروی انسانی متخصص و موارد دیگر از این دست احتمال وقوع یک بحران در زمینه اشتغال در آینده کشور را ایجاد می‌کند که البته در مورد دانش آموختگان آموزش عالی به صورت چشم‌گیرتری قابل انتظار است (اسحاقیان، ۱۳۸۴: ۵۶).

بیکاری تبعات بسیاری به همراه دارد از یک سو مانع استفاده از نیروی انسانی جهت پیشرفت کشور می‌شود و از سوی دیگر هزینه‌هایی را که به واسطه ثروت‌های ملی جهت تحصیل آنها سرمایه گذاری شده است هدر داده و در نهایت منجر به آسیب‌هایی جبران ناپذیر می‌شود که ممکن است ارکان نظام اجتماعی را تهدید کند و سبب متلاشی شدن آن گردد. از این رو بیکاری به عنوان یک بیماری اقتصادی - اجتماعی عزت نفس افراد را درهم می‌شکند و جوانان بالقوه فعال را از لحاظ روحی و روانی فقیر نموده و در امنیت ملی تاثیر چشمگیری می‌گذارد و باتوجه به ضریب بالای امنیت زدایی آن میزان جرم و جنایت و از هم گسیختگی خانواده و طلاق و آسیب روانی و بیماری‌ها و مرگ و میر و از همه مهمتر سبب از دست دادن انگیزه و امید به آینده در جوانان شده و از این طریق موجبات کاهش مسئولیت‌پذیری و عدم انعطاف آنها را فراهم نموده و نابرابری‌های جنسیتی را تشدید کرده و متخصصین جویای کار را جذب کشورهای پیشرفته نموده و به اصطلاح فرار مغزها را تشدید می‌کند (همان)

نزدیک نمودن حوزه فعالیت موسسات اشتغالزا و موسسات آموزشی از راهبردهای کاهش بیکاری فارغ التحصیلان است که باید در سیاست‌های کلان برنامه‌ریزی آموزشی مورد توجه قرار گیرد. همچنین کنترل و رشد بی‌رویه آموزش عالی، هماهنگ کردن رشد و توسعه آموزش عالی و توسعه بازار کار و توجه بیشتر آموزش عالی به نیازهای بازار کار و توسعه روشهای خوداشتغالی، توجه به تاکید بر کیفیت آموزش به ویژه آموزش عالی می‌تواند در کاهش بیکاری فارغ التحصیلان موثر واقع شود.

به اعتقاد برخی از کارشناسان، در بسیاری از کشورهای توسعه یافته که زمینه کار و فعالیت در آنها گسترده است، افراد پس از گذران دوره‌های کوتاه مدت می‌توانند جذب بازار کار شوند، ضمن آنکه ادامه تحصیل فقط برای افرادی است که بطور واقعی علاقمند به آموزش عالی هستند. در این کشورها بخش‌های مختلف اقتصادی با دانشگاه پیوندی عمیق دارند و هرکدام برطرف کننده نیاز دیگری است.

معمولاً در آن کشورها، افراد براساس نیازهای تعیین شده در دانشگاه جذب بازار کار می‌شوند. فعالان بازار کار نیز اعتقاد دارند موضوع یادشده در ایران مصداق ندارد و دانش آموزان پس از پایان دوره متوسطه با این امید که شاید با تحصیلات بیشتر شانس بهتری برای استخدام داشته باشند به ادامه تحصیل در دانشگاه‌های کشور روی می‌آورند. اما شواهد و قراین بسیاری نشان می‌دهد که اینگونه نیست و شانس بسیاری از آنها بعد از اخذ مدرک دانشگاهی برای ورود به بازار کار کاهش می‌یابد چرا که آمارها نشان از نرخ بیشتر بیکاری تحصیل کردگان دانشگاهی دارد (آقایی، ۱۳۷۸: ۴۵).

آمارهای اعلام شده در خصوص زنان چشمگیرتر از مردان است به طوری که در سال ۱۳۸۸ از میان تعداد بیکاران با تحصیلات عالی ۵۴.۸ درصد متعلق به زنان و ۴۸.۲ درصد را مردان به خود اختصاص داده بودند. در حالی که ورودی‌های دانشگاه‌های کشور بیش از ۶۰ درصد را زنان به خود اختصاص داده‌اند اما شرایط بازار کار به گونه‌ای تنظیم شده که برای مردان مهیاتر از زنان است. جدول

زیر وضعیت بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱-۱ وضعیت بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی

سال	کل جمعیت دارای آموزش عالی			نرخ بیکاری کل کشور			نرخ بیکاری جمعیت دارای آموزش عالی		
	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل
۱۳۵۵	۱۲۲۷۵۴	۳۱۰۶۳۸	۴۳۳۳۹۲	۱۶.۴	۹.۱	۱۰.۲	۳	۴.۴	۴.۱
۱۳۶۵	۲۱۶۰۸۹	۵۵۳۶۹۴	۷۶۹۷۸۳	۲۵.۴	۱۲.۹	۱۴.۲	۶.۴	۶.۲	۶.۲
۱۳۷۵	۸۸۱۱۸۰	۱۵۷۹۵۹۷	۲۴۶۷۷۷۷	۱۳.۳	۸.۵	۹.۱	۴.۷	۳.۷	۴.۰
۱۳۷۸	۱۰۷۹۹۳۹	۱۷۷۷۷۸۸	۲۸۵۷۷۲۷	۲۲.۵	۱۱.۹	۱۳.۴	۱۸.۱	۸.۶	۱۱.۲
۱۳۸۳	۲۲۰۰۰۲۳	۲۸۶۵۶۹۴	۵۰۶۵۷۱۷	۱۷.۸	۹	۱۰.۳	۲۱.۷	۱۱.۲	۱۶.۶
۱۳۸۵	۴۱۸۶۴۴۹	۵۵۶۴۱۸۹	۹۷۵۰۶۳۸	۱۵.۹	۱۰	۱۱.۲	۳۶.۴	۱۳.۲	۲۰.۴

ماخذ: مرکز مطالعات آموزش عالی ۱۳۸۸

همانطور که ملاحظه شد نرخ بیکاری تحصیل کردگان دانشگاهی بیش از دوبرابر سایر بیکاران است که صد البته انتظار می‌رود که در سالهای آینده نیز افزایش بیشتری بیابد. چرا که بر اساس آمارهای وزارت علوم در حال حاضر جمعیت دانشجویی کشور از مرز ۴ میلیون نفر گذشته است و لذا این احتمال قابل تصور است که نرخ بیکاری تحصیل کردگان دانشگاهی رشد چشمگیری بیابد، خصوصاً اگر ساختار اقتصادی کشور را نیز مد نظر قرار دهیم.

این وضعیت در حالی در کشور ما رخ داده است که در عموم کشورهای توسعه یافته نرخ بیکاری تحصیل کردگان دانشگاهی به مراتب کمتر از سایر بیکاران است. نگاهی به وضعیت دانشگاه‌های موفق دنیا نشان می‌دهد که در این دسته از دانشگاه‌ها میان دانشگاه و صنعت ارتباطی تنگاتنگ است و دانشگاه‌ها مطابق با نیازهای بخش صنعت به تجدید ساختار خود می‌پردازند. گذشته از آن به دلیل

نقش مهمی که کارآفرینی در اقتصاد امروزین جهان ایفا می‌کند مقوله کارآفرینی مورد توجه بسیاری از دانشگاه‌ها قرار گرفته است و حجم نسبتاً زیادی از برنامه‌های درسی دانشگاه‌ها را به خود اختصاص داده و در بسیاری از دانشگاه‌ها رشته‌ای به نام کارآفرینی دایر شده است. به بیان دیگر دانشگاه‌ها به سمت آموزش کارآفرینی در حرکتند. در واقع مراکز آموزش عالی به علت داشتن امکانات آموزشی و پژوهشی پیشرفته و نیروی متخصص نقش بسیار زیادی در توسعه کارآفرینی دارند.

در قرن حاضر کارآفرینی مترادف با سرمایه گذاری شده است. همچنین به طور کلی معلوم شده است که کارآفرینان به عنوان عامل تغییر عمل می‌کنند و ایده‌های نوآورانه‌ای از سرمایه گذاری تجاری ارائه می‌دهند و به شرکت‌های تجاری کمک می‌کنند تا رشد کرده و سودآور شوند. امروز کارآفرینان در هر فعالیت مشترک که شرکت جویند قهرمانان سرمایه داری آزاد در نظر گرفته می‌شوند. بسیاری از آنان از نوآوری و خلاقیت برای ساخت شرکت‌های میلیون دلاری از شرکت‌های تجاری نوپا استفاده کرده‌اند. برخی از آنان در کمتر از یک دهه موفق به این کار شدند.

در ایران تا آغاز برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به کارآفرینی توجهی نشده بود، اما در این برنامه به علت وجود بیکاری گسترده به ویژه در میان جوانان و دانش آموختگان دانشگاه‌ها و پیش‌بینی تشدید این معضل در دهه ۱۳۸۰، کارآفرینی مورد توجه قرار گرفت. در بند ۲- الف، راهکارهای اجرایی بخش آموزش عالی مندرج در جلد دوم پیوست شماره ۲ برنامه پنج ساله سوم توسعه، بر کارآفرینی و کارآمدی دانشجویان و دانش آموختگان از راه تحول برنامه‌ها و شیوه‌های آموزشی تأکید شد. لذا به منظور توسعه و ارتقای سطح کارآفرینی، به ویژه ابعاد آموزشی و پرورشی دانشجویان و دانش آموختگان مقاطع گوناگون تحصیلی و فراهم آوردن مشارکت هرچه بیشتر دانشگاهیان در توسعه کشور، آیین نامه طرح توسعه کارآفرینی در دانشگاه‌های کشور تهیه و برای اجرای به دانشگاه‌ها ابلاغ شد. (طالبی و زارع یکتا، ۱۳۸۷: ۲۶).

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز مسئولیت اجرایی «طرح توسعه کارآفرینی در دانشگاه‌های